PROPELLERBLADET

Organ för FFVs kamratförening

Nr 60 Årgång 49

1998

PROPELLERBLADET

Organ för FFV Kamratförening

Redaktör och ansvarig utgivare: Leif T Larsson

I redaktionen ingår: Styrelsen

Föreningens styrelse:

* Ordförande: 6336
  Leif T Larsson, Bergsunds Strand 23, 117 38 Stockholm. 08-84 99 34
* V ordförande: 6060
  Bengt Svensson, Skogslundsvägen 4, 732 48 Arboga. 0589 - 132 14
* Kassör: 5746
  Rolf Olsson, Turedalsgatan 42, 732 31 Arboga. 0589 - 135 48
* Sekreterare: 5858
  Åke Tedesjö, Bakbordsvägen 14, 724 76 Västerås. 021 - 35 44 06
* Ledamot: 4929
  Karl Gardh, Anders Johanssonsg 22K, 732 47 Arboga. 0589 - 139 14
* KFUK-KFUMs representant: 5524
  Roland Rehnbäck, Iduns Väg 6, 723 55 Västerås. 021 - 206 30
  Adjungerad
  Larsowe Roman, Råbykorset 38, 724 69 Västerås. 021 - 35 86 91
* Suppleant: 5325
  Jan Welin, Vretvägen 35, 732 32 Arboga. 0589 - 136 49
* Suppleant: 5716
  Per Åke Angelöv, Grindgatan 50, 589 23 Linköping. 013 - 15 12 02

1999 års medlemsavgift är 50:- (Femtio kronor)

Postgiro 34 02 04 - 7

Hemsida: http://home.bip.net/ake.tedesjo/

Flygförvaltningens Verkstadsskolas Kamratförening

GOD JUL ALLA KAMRATER!

Nu har vi gjort nr 60 av Propellerbladet! Ni undrar säkert över förhållandet nr 60 och årgång 49 men fram till 1955 kom det ut två och ibland tre nr per år. Så vi kan väl påstå att det var bättre förr även om vi idag har fler sidor och högre teknisk kvalité. Men imponerade blir vi över de äldsta alstren med tanke på den tidens möjligheter.

Årets kamratträff blev speciellt uppskattad av de som kunde besöka sitt gamla elevhem Johannisberg. Ett minnesaktiverande inslag i utställningen var identifieringen av porträttbilder. Den var oss till stor hjälp så nästa gång kommer den igen eftersom vi har gott om odaterade bilder. Tack för hjälpen! Skolan besöktes kanske för sista gången men Johannisberg kanske vi kan återkomma till om nu KFUK-KFUM fortsätter nyttja och tillse byggnaden.

Vi hälsar Larsowe Roman och Roland Rehnbäck välkomna i styrelsearbetet.

Gott Nytt År!

Styrelsen

Roland

Bakre raden: Leif, Karl, Bengt och Per-Åke

Främre raden Åke, Jan och Rolf

Larsowe

KFUK-KFUM:s adjungerade representant presenterar sig!

Hej alla glada flygarvänner. Då har det blivit min tur att ge Er lite information om min person. Mitt namn är Larsowe Roman, jag föddes och växte upp i Örebro. Efter avslutad skolgång blev jag lastbilschaufför och senare lagerchef i min fars företag. Så småningom tillbringade jag två år med studier på Sigtuna Folkhögskola, och sedan ytterligare ett par år på handelsgymnasium i Örebro.

Är 1966 började jag att arbeta hos det stora företaget ASEA, vid dess Göteborgsfilial. Året därpå flyttade vi dvs min hustru Birgitta och jag hit till Västerås. När Ni läser detta har jag just avslutat mitt yrkesverksamma liv med förtidspension. Det blev drygt 32 år på ASEA / ABB. Under dessa år har jag på min "fritid" studerat juridik, ekonomi, marknadsföring; är teleteknisk ingenjör och arkivarie.

När det gäller föreningar av olika slag, har jag nog varit ganska aktiv även där. Är för närvarande medlem i Västerås Amatörradioklubb, Sveriges Sändaramatörförening, Odd Fellow, KFUK-KFUM, Stiftelsen Bergslagsarkiv, Näringslivets Arkivråd, Släktforskarklubbarna i Nora, Gränna och Västerås samt DIS-Aros i Västerås och numera även FFVK.

Mitt intresse för flygplan och flygtrafik överhuvudtaget, väcktes i tidiga barnaår och detta förstärktes under de år jag arbetade som teknisk skribent på Quintus-byrån vid ASEA Metallurgy där man tillverkade högtryckspressar för bl.a. delar till flygplan. Detta gör att flygintresset fortfarande håller i sig och när jag får tag på litteratur eller tidningar om flyg så läser jag det gärna.

Varma Hälsningar från en av KFUK-KFUM-representanterna.

Larsowe Roman

Kamratträffen med årsmöte 1998

Den 6 och 7 juni gick årets träff av stapeln. Vi var ett drygt 80-tal, som hade vikt helgen för en stunds gemensamhet med klasskamrater och föreningsmedlemmar i den miljö, som vi alla känner sedan tidigare.

Vi hade den unika möjligheten att besöka såväl den gamla skolan som elevhemmen på Johannisberg och Lövudden.
Lördagen bjöd på ett ganska bra väder med sol, medan söndagen var regnig. Men vad gjorde det, när man träffade trevliga vänner och var i en miljö som vi hade så mycket gemensamt med.
Jag måste säga att Johannisbergs herrgård var en höjdare. Den står för närvarande tom och väntar på en hyresgäst eller en ev köpare. Skicket är fantastiskt. Källaren är svårt att känna igen från förr, den mörka och ogästvänliga. Den är numera renoverad och har valv som skulle passa vilken restaurangverksamhet som helst.
Renoverad är fö hela herrgården, mest en uppsnyggning utvändigt. Invändigt känner man lätt igen sig från förr, stora ljusa rum med kraftiga golvplank. I sin helhet är herrgården i ett mycket bra skick, och för den som har råd är det säkert ett mycket bra köpobjekt.

Västerås kommun ställde välvilligt upp när jag frågade, efter att ha berätta om vårt förflutna där, om vi fick disponera herrgården under vår

träff. Detta gjorde att vi nu kunde ställa upp vårt utställningsmaterial där, vilket uppskattades av besökarna.

Johannisbergsskolan är sig lik, ser i stort ut som förr både invändigt och utvändigt. Även här lånade Västerås kommun välvilligt ut er nyckel så att vi kunde beskåda lokalen invändigt.
Övervåningen kom vi inte åt eftersom den är uthyrd till omsorgsförvaltningen och var tillbommad.
Nedervåningen var i stort sett tom med undantag för någon båt som har blivit kvar från vinteruppställningen. Vad jag förstod från kommuns sida var att nederdelen av skolan används som uppställningsplats för båtar under vintersäsongen.

Nåväl, trots att maskiner och utrustning var borta så var det lätt att känna igen sig. Filspånen satt på något sätt i väggarna, eller var det kanske i golvet. Många kommentarer fälldes i snickarverkstaden framför fundamentet till maskinhyveln, skolans "dödsmaskin", där många elevers fingertoppar föll i blod trots lärarens stora förmaning före användningen.
Omklädningsrummet med en dusch men med många tappkranar och rostfri ränna fanns där. Nu med både varmt och kallt vatten. Hur var det på vår tid, fanns det varmvatten där?

På baksidan fann vi Erik von Köhlers cykelställ i aluminium med överbyggnad väl förankrade. Många mindes vilket vindfång det var när höststormarna kom.
Vi som en gång var med och servade tryckluftskompressorn, upptäckte att samma gamla kompressor fanns kvar i kompressorrummet.

Idag står skolan och väntar på att bli "uppäten" av den moderna bebyggelsen, som rycker allt närmare. Så länge flygfältet är kvar kommer också skolan att stå där, men planer finns för dess avveckling.

Senare delen av lördagseftermiddagen och kvällen ägnades åt mer eller mindre klassvisa träffar. Några av oss var på en gemensam middag på

den nybyggda restaurangen på Djäknebergets topp, med utsikt över staden och en bit ut på Mälaren. En mycket trevlig kväll hade vi tillsammans.

Söndagen startades upp på det traditionella sättet med ett korum. Tyvärr var vädret sådant att vi fick vara inomhus men dock i det fina kapellet, som vi för övrigt hade ett tidigt invigningskorum av David Molin redan 1984.
För första gången var det en FFV elev som höll korumet. Det var 4220 Arne Yngvesson som vid vår förfrågan välvilligt ställde upp. Det tackar vi för.

Arne talade om vår gemensamhet med KFUM och den bortgångne Erik Tunås samt våra söndagsmornar med korum i friluftskyrkan. Antingen man är troende eller ej, så kan vi nog vara överens om att de värden som KFUM och övrig kristenhet står för inners inne tar tag i oss och ger en djupare dimension i tillvaron, inte minst om vi drabbas av motigheter och sorg. Han fortsatte med att sända en tacksamhetens tanke till Erik Tunås och hans medhjälpare för allt som de har skapat och för allt som de har givit oss.
Avslutningsvis läste Arne en vers skriven av Gustav Fröding:
Så låt din kraft, som djup och rik, naturens egen sanning lik.
Steg ned i mig som ung, med åren bli en fridens stilla kraft i mig,
som älskar dig och som av dig, du ljusa ande, lärt och lär
att sky mig själv och älska allt, som är.

Därefter serverades kaffe med smörgås och sedan fram till årsmötet var det fritt fram att vandra runt på Lövudden och vår utställning på Johannisbergs herrgård. Även skolan var öppen för de som inte var där på lördagen.

Årsmötet var välbesökt och avhandlades helt enligt våra stadgar. Vad som avhandlades ser du i årsmötesprotokollet som finns på annan plats i tidningen.

Årets träff avslutades med den traditionella middagen, som drygt ett fyrtiotal hade stannat kvar för att avnjuta i den gamla elevmatsalen på Lövudden.

Ännu en träff med årsmöte, 1900-talets sista, kunde läggas till handlingarna. Vi startar upp ett nytt sekel, förmodligen ett sista för vår kamratförening, med en ny träff någon gång i maj eller juni år 2000. På återseende.

5858 Åke Tedesjö

Protokoll fört vid årsmötet på Lövudden den 7 juni 1998 för Flygförvaltningens Verkstadsskolas Kamratförening (FFVK)

§1. Årsmötet öppnades av styrelseordföranden 6336 Leif Larsson som hälsade de drygt 60-talet deltagarna, varmt välkomna.

§2. Dagordningen lästes upp och godkändes.

§3. Till årsmötets ordförande valdes, som vanligt, enhälligt 4219 Gunnar Wikström.

§4. Till årsmötets sekreterare valdes 5858 Åke Tedesjö.

§5. Till att justera årsmötesprotokollet och tillika rösträknare, valdes 4825 Åke Rinneby och 4706 Göran Ekelund.

§6. Kallelsen till årsmötet har skett helt enligt stadgarna. Varje medlem har fått sig tillsänt en inbjudan till såväl en kamratträff som föreningens årsmöte.
Även i vår tidning Propellerbladet har årsmötet varit annonserat.

§7. Styrelsens verksamhetsberättelse med en kassarapport för tiden 1996-04-01 till och med 1998-03-31 fanns tillgängliga för mötesdeltagarna.
Verksamhetsberättelsen godkändes av årsmötet.

§8. Revisorernas berättelse lästes upp av 4814 Eine Clasén (5703 Arne Brahm).
Den godkändes av årsmötet.
Eine berömde ordningen i styrelsens papper.

§9. Revisorerna framförde ett varmt tack till styrelsen för ett väl utfört arbete under verksamhetsperioden.
Därefter föreslogs ansvarsfrihet för den avgående styrelsen, vilket enhälligt godkändes av årsmötet.

§10. Till föreningens och styrelsens ordförande för en period om två år omvaldes 6336 Leif Larsson.

§11. Till ledamöter i styrelsen för en period om fyra år omvaldes 5746 Rolf Olsson och 4929 Karl Gardh.

§12. KFUK/KFUMs representant i styrelsen för en period om två år. Vid förra årsmötet bordlades denna punkt.

I sista stund har vi från KFUK/KFUMs sekreterare John Sternå fått ett namn. Han meddelar att Larsowe Roman är villig att vara med i styrelsen och representera KFUK/KFUM. Detta kom dock inte till valberedningens kännedom varför dom hade föreslagit en annan lösning.
Valberedningens förslag var att välja in 5524 Roland Rehnbäck på denna plats.
Efter en del diskussioner föreslog ordföranden en omröstning på följande två förslag:

1. Välja in Larsowe Roman som ordinarie och Roland Rehnbäck som adjungerande.

2. Välja Roland Rehnbäck som ordinarie och Larsowe Roman som adjungerande.

Årsmötet valde med stor majoritet alternativ 2.

Till ordinarie styrelseledamot i två år på platsen som KFUK/KFUMs representant valdes Roland Rehnbäck samt Larsowe Roman som adjungerande.

§13. Till styrelsesuppleanter för en period om två år omvaldes 5325 Jan Welin och 5716 Per Åke Angelöv.

§14. Till revisorer för en period om två år omvaldes 4814 Eine Clasén och 5703 Arne Brahm.

Till revisorsuppleanter omvaldes 4220 Arne Yngvesson och 4311 Billy Keijser.

§15. Till valberedningen omvaldes 4802 Bengt Björk (sammankallande). Till ersättare för Roland Rehnbäck, som valdes in i styrelsen, valdes 5732 Kjell Landgren.

§16. Medlemsavgiften för de kommande två åren beslutades att vara oförändrad 50kr per år.

§17. **Förslag från styrelsen**

Två förslag från styrelsen förelåg:

Styrelseordförande 6336 Leif Larsson framförde att det finns önskemål om att föreningen kommer ut på Internet med en egen hemsida för medlemsinformation.
4220 Arne Yngvesson tyckte att detta kanske är en generationsfråga.
5732 Kjell Landgren tyckte att det var en jättebra idé.
5822 Ruben Hansson framförde att vi har verkligen anledning att visa oss på nätet med tanke på föreningens spridning i landet och även att andra kan få information om oss.
Leif undrade också om det i föreningen finns kunskap i hur man lägger upp en egen hemsida, i så fall vill vi gärna vet det.
Någon kostnadsbild finns inte ännu, men det kommer sannolikt bli beroende på om vi skall ha en egen domän på nätet eller om vi kan få hyra in oss eller bli sponsrad av någon med egen nätserver.
Årsmötet beslutade att ge styrelsen fullmakt att gå vidare och om styrelsen finner en bra lösning så kan den genomföras.

5746 Rolf Olsson presenterade en lista på kontaktpersoner, en från varje klass, som gjordes vid årsmötet 1990. Efter några enstaka ändringar fick den följande utseende:

4107 Sven Johansson
4320 Jan Wendel
4514 Folke Asplund
4705 Bertil Andersson
4929 Karl Gardh
5102 Lennart Fogelberg
5325 Jan Welin
5524 Roland Rehnbäck
5750 Ulf Rydin
5924 Bengt Millstedt
6128 Geije Johansson
6337 Tore Lundberg
6523 Dag Lindström
4219 Gunnar Wikström
4418 Mats Hallgren
4601 Åke Andersson
4802 Bengt Björk
5030 Bengt Wilkens
5207 Set Franzen
5406 Kjell Holmgren
5660 Anders Rönnbäck
5858 Åke Tedesjö
6060 Bengt Svensson
6265 Jan-Åke Åkesson
6441 C-G Carlsson
6637 Tommy Lindberg

§18. **Förslag från medlemmarna**

Vid förra årsmötet fick styrelsen i uppdrag att utreda om det är möjligt att få upp ett minnesmärke vid platsen där skolan en gång började, vid Viksängsområdet.
Styrelsen har utrett detta och fått en mycket bra kontakt med byggföretaget som nu bygger bostäder på den mark där den gamla sjöhangaren en gång låg. Vi har fått ett preliminärt löfte om att få vara med när en mindre parkyta ned mot sjön skall ställas i ordning. Man tror att det kommer att ske under hösten 1998.
Enligt ett löfte från byggföretaget kommer vi att få en inskription gjord där det framgår att här startades Flygförvaltningens Lärlingsskola 1942 som sedan blev Flygförvaltningens Verkstadsskola. Styrelsen fortsätter att bevaka ärendet.

§19. **Övriga frågor**

En placering av föreningens medel i fonder diskuterades. Någon föreslog att placera i räntebärande papper där vi inte kan förlora

pengar. Styrelsen fick i uppdrag att utreda och gör det som är bäst för föreningen.

§20. Årsmötet förklarades avslutat och ett tack framfördes till alla deltagarna och på återseende år 2000. I vanlig ordning var den definitiva avslutningen FFV-visan.

Vid protokollet
Åke Tedesjö

Justeras
Åke Rinneby

Justeras
Göran Ekelund

Hej på Er seniorer av årgång 41 och 42!

Som framgår av Propellerbladet av år 1997 har någon lyckats "tubba" mig, 4215 Bertil Nyström, att ställa upp som lokal organisatör för en seniorträff i Trollhättan under 1999.
För att utröna intresset av ett besök i den vackra staden Trollhättan, så skulle jag gärna vilja ha era synpunkter på följande preliminära program senast den 15 februari 1999.

Måndagen den 17 maj 1999
Förmiddagen: Besök på Volvo Aero Corporation (f.d. Volvo Flygmotor AB).
Eftermiddagen: Besök på SAAB:s bilmuseum m.m.
Kväll: Gemensam måltid på restaurang.
Sen kväll: "Eftersits" på Lövstigen 7.

Tisdagen den 18 maj 1999
Förmiddagen: "Titt" på stan efter eget gottfinnande.
Eftermiddagen: Gemensam avfärd till F7 Såtenäs (ca 45 Km).
Tillsammans med övriga besökare startar programmet kl. 13:30.
Numera tar F7 bara emot besökare en dag i veckan (tisdag), varför jag har tagit mig friheten och förbokat för ett antal personer just till den 18 maj.
Programmet uppges pågå till kl. 16:30, varför lämpligen avfärd mot respektive hemort eller annat mål startar direkt efter avslutat F7 besök.

För övrigt vill jag passa på tillfället och önska samtliga i kamratföreningen en GOD JUL och ett GOTT NYTT ÅR!

4215 Bertil Nyström
Lövstigen 7
461 58 Trollhättan.
Tel. 0520 - 172 74

Intryck från Västerås och från övriga världen

Så här i december kommer vår uppskattade tidskrift Propellerbladet. I år är det Nr 60, och som det brukar stå på framsidan är benämningen: "Organ för FFVs kamratförening". Jag 6111 Carlsson är en av de medlemmar som direkt bläddrar igenom skriften och senare på kvällen läser de artiklar där man finner ungdomskamrater och vänner. Tack till vår styrelse för att Ni jobbar på med vår kamratförening och för att Ni "ligger på" medlemmarna för att bidraga med artiklar!

Lördagen den 6:e juni 1998 besökte jag årets kamratträff tillsammans med min hustru, några år tidigare hade vi också med våra tre barn (ungdomar), för att visa var pappa tillbringade några viktiga år för sin grundläggande utbildning. Även om jag i huvudsak i min ungdom var intresserad av teleteknik så har det visat sig att den grundläggande mekaniska utbildningen som alla vi FFV:are genomgått har ett mycket stort värde.

1998 års kamratträff inleddes med att besöka skolan. Det var många glada minnen som jag kunde berätta för min hustru när vi gick ett varv runt skolan. Utvändigt var det mesta sig likt. Vi kom lite före den officiella öppettiden och vi fick gå in genom den bakre dörren, där snickeriverkstaden låg under mina år i Västerås 1961-1963. Väl lite längre in i skolbyggnaden stannade vi upp nedanför den stora trappan som ledde upp till rektor Ahlgren och skolledningen. Nästan ingenting var sig likt, mer än möjligen just trappan! Hela den mekaniska verkstaden med svarvar, fräsar, kipphyvel mm var borta. Jag kunde endast se på det gamla trägolvet var denna avdelning hade legat. Och i den stora hallen där flera av oss hade våra arbetsbänkar var det också helt tomt på utrustning, nu stod här endast ett par stora träbåtar på kraftiga vagnar, sannolikt hade de stått här över vintern och inte kommit vidare. I en annan del av den stora hallen, där det ju på vår tid i Västerås stod flygplan, kunde man nu endast se rester efter en nedlagd serviceyta för bilar.

Min hustru och jag fortsatte ut genom entrén mot Johannisbergsfältet, vi hade tur med vädret och tog en liten promenad bort mot den andra hangaren som alltid var stängd under min tid på skolan. Men här kom vi denna dag att stanna längre än i skolan. De stora portarna stod öppna och vi såg en man som jobbade med veteranbilar, mycket fina exemplar. Vi gick in och talade med honom och han gav oss en guidad rundtur i hangaren! Cirka 25 mycket vackra bilar från 30- till 60-talet, några original, några renoverade och några med kvarstående renoveringsbehov. Mitt intresse för veteranbilar väcktes under mitten av 1980-talet, mera härom senare.

Vi åkte vidare till Johannisberg där styrelsen för vår kamratförening ordnat en mycket sevärd utställning i samlingsrummet på andra våningen. Med hjälp av skärmväggar och montrar kunde alla vi besökare finna fakta om skolan och om oss FFV:are. Många album med bilder från olika årgångars verksamheter på elevhemmen och skolan väckte stort intresse hos oss besökare. Var och en letade kanske

mest bland bilderna över den egna årgången. Och vi som sökte, vi fann både oss själva och flera kamrater i exempelvis arbete med båtarna, på fotbollsplanen, från korum vid Lövudden, från ogenomträngliga snödrivor på cykelvägen till skolan. Återigen, tack till styrelsen för en bra sammanställning av materialet!

Min hustru och jag skulle nu ta oss till Lövudden för att äta sen lunch på egen hand. Vi sökte hitta den cykelväg som vi på 60-talet alltid valde genom ekbacken. Den var nu igenväxt, men vi gick i alla fall den sträckning som jag minns och även ner mot Lövudden hade stora förändringar skett med nya serveringar mm.

Hur har då livet levt vidare för mig sedan vi 61:or lämnade Västerås? Jag jobbade några år på F 13 med presentationssystem på spaningsradarsystem. Utbildade mig vidare och bosatte mig i början av 70-talet i Karlsborg där jag jobbat med tekniska system för inmätning av robotars-, flygplans- och granaters lägen i luftrummet. Vid arbetsplatsen som benämns FMV Provplats Karlsborg är jag

fortfarande anställd, numera med arbetsuppgifter inom kvalitetssystem och marknadsfrågor.

Under 80-talet hjälpte jag FMV projektledare med att anskaffa nya avancerade elektro-optiska mätsystem, en mycket omfattande upphandling med utveckling och anskaffning av helt ny teknologi. Från att de tidigare systemen erfordrade 30 tekniker för inmätning i luftrummet, skulle de nya moderna systemen prestera samma mätnoggrannhet, högre datatakt, realtidspresentation och mobilitet och nu skulle detta klaras av 4 tekniker. Totalt finns nu fyra nya system i Karlsborg, varje system omfattar en lastbil med container och släp. Mobiliteten har blivit en värdefull tillgång, FMV Provplats i Karlsborg genomför nu prov på de platser i Sverige där vapensystemen är tänkta att användas och i en omfattning av 3-4 månader per år. Övrig tid nyttjas systemen för inmätning i luftrummet över Vättern.

Inköpen och kontrollerna fordrade ett antal resor till olika platser i USA, där delsystem utvecklades och till huvudleverantören. Att resorna mestadels gick till Florida, Louisiana och Californien gjorde även den fritid (helger) som fanns till förfogande fylld av minnen. I denna artikel skulle det bli för mycket text om jag skulle lyfta fram alla dessa. Låt mig bara lyfta fram ett av mina intressen som berikades, nämligen just veteranbilar.

På sjunde våningen i hotellet i Las Vegas med en mycket elegant bilutställning. Och i Nevadaöknens närhet bland bilar som bara blivit stående på gårdarna eller på bilskrotarna. På Henry Fords sommarviste på Floridas västkust med ett av Fords bilmuseer. På Daytona Raceway med så kallad Stock-Car! På Key West hotell där jag mötte en man som växt upp i Norge och som ville sälja sin pärla, en röd Cadillac Cab -69 till mig. I Los Angeles på flygplatsen där man kunde låna hyrbilar modell 50- och 60-tal. Helt klart så tog jag intryck av allt detta, jag som hemma i mitt garage vid den tidpunkten bland annat hade en röd

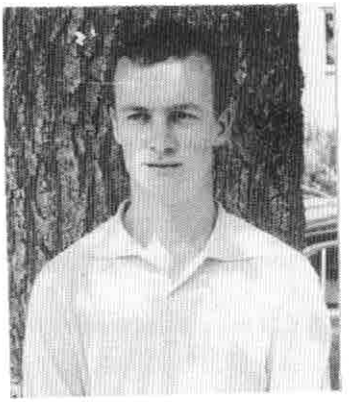
SAAB -65, 2-takt i orört originalskick som endast körts ca 80 mil varje sommar.

Intrycken från dessa resor har bland annat avspeglat sig i att jag nu har utökat min samling med en vit Cadillac Cab -69 med röd skinninredning. Bilen som importerats från USA är återställd till originalskick. Arbetet med elsystem, hydraulsystem för att öppna och lyfta av taket, allt mekaniskt som har med motor och drivning att göra, det hade jag aldrig klarat utan min grundläggande utbildning för ca 35 år sedan från tiden på skolan i Västerås.

Mycket av det vi lärde oss i Västerås har vi haft stor nytta av, och naturligtvis spelar kamratskap och ordning och reda en stor roll i detta. För visst var det mycket av ordning och reda i Västerås, vi minns hur vi skulle vara i säng en viss tid, att vi som bodde på Johannisberg var tvungna att ha lamporna släckta en viss tid och för att inte tala om disciplinreglerna på skolan. Och om vi inte skötte oss, ja då var det bara att tacka för sig och resa tillbaka hem.

Hälsningar till alla kamrater från tiden i Västerås!

6111 Åke Carlsson
från Stigtomta i Södermanland,
numera Karlsborg i Västergötland

Rösten från norr

Ju rikare liv, desto fortare går tiden. Alltså går tiden fort för oss FFV:are. Eftersom tacksamhet är någonting positivt, kan man upprepa detta varje år, via Propellerbladet.

Vi hade en fin kamratträff i år också och kan nu börja se fram emot nästa träff år 2000. Om man nu inte är veteran av det allra äldsta slaget förstås! Om så är kommer de två äldsta kullarna att "stappla" omkring i Trollhättan redan instundande maj, närmare bestämt den 17 - 18/5. I denna tidning inbjuder "Nysis" (4215) till seniorträff i sin hemstad (sedan många år) Trollhättan.

Det är kul med seniorträffar och jag hoppas att yngre FFV:are redan har upptäckt detta och gör sammalunda.

Minnet avtar som bekant med åren, men behovet att minnas ökar. Därför är det särskilt kul att träffa gamla kompisar, som bättre än en själv, kommer ihåg vad man varit med om. Allt är ju också preskriberat, så det tål att lyftas fram i ljuset.

När man är pensionist (som dom säger i Norge) krävs minst lika omsorgsfull planering, som när man jobbade (var anställd). Det är faktiskt mer att ta hänsyn till på gamla da´r. Det är barn och barnbarn, som kallt (inte bara här uppe i norr) räknar med att vi ska ställa upp i ur och skur och med hur kort varsel som helst. Därför måste vi i mycket god tid redovisa vår planering gällande minst ett halvår framåt och kräva att vår omgivning tar hänsyn till densamma. Åtminstone de tider som är avsatta för kamratträffar i FFVK:s regi.

Låt oss glädjas över att vi fick bli FFV:are och önska varandra God Jul och Gott Nytt År!

På Återseende!
4219 Gunnar Wikström

Årskurs 1943:s kamratträff på F 7, Såtenäs

I början på sept. 1998 kom ett kuvert i brevlådan som visade sej ha ett intressant meddelande. Det var en av kamraterna från årskurs 1943, Karl Anders Pantzar, som var i färd med att arrangera en klasstråff med besök på hans hemmaflottilj F 7 Såtenäs, inom vars område han lever och bor.

Från vänster: 4304 Harry From, 4309 Sture Stridsberg, 4320 Jan Wendel, 4312 Ingvar Larsson, 4307 Sigvard Hansson, 4306 Karl Gerhard Hagman, 4313 Lennart Fogelberg och 4316 Karl Anders Pantzar.

Vi skulle därvid få se hur denna flottilj arbetar och fungerar i dag. Vi skulle bl.a. få vara med om en visning av Gripencenter för utbildning av JAS-piloter och mycket mera. Nu hängde det bara på om tillräckligt intresse fanns för att träffen skulle kunna genomföras. Och nog fanns det intresse skulle det visa sej. Vem tackar nej till ett sådant erbjudande när man är en glad pensionär som disponerar sin tid allt efter eget gottfinnande.

Det blev ett mycket givande besök på Såtenäs som vid framkomsten inleddes med en busstur genom flottiljområdet. Därefter blev det visning av Gripencenter som vi fann vara en mycket imponerande anläggning. Efter detta blev det besök på F 7:s museum där det fanns mycket sevärt att beskåda med anknytning till flottiljens historia och som guide hade vi en mycket kompetent man.

På kvällen intogs god mat på den förnämliga och stilfulla officersmässen, något som rönte allas vår uppskattning. Det kom här under denna kväll att berättas många minnen och historier från vår skoltid, allt under det att timmarna ilade snabbt undan som de tyvärr gör när man har extra trevligt.

Efter frukost på officersmässen följande dag bar det så iväg till flottiljverkstaden för ett studiebesök. Det var en mycket intressant avdelning, denna "Dyr-Griparnas boning". Rent, fint och ljust i lokalerna som sej bör. Arbetstakten verkade avpassat lugn men effektiv. Ett måste, med tanke på dem som skall handskas med dagens komplicerade flygmateriel.

Nästa besök blev på säk. mat. avdelningen. Också detta mycket givande. Vi gick här igenom det mesta som fanns, allt ifrån fallskärmpackaravdelningen, syrgasmask- och. G-dräktsavdelningen och till fikarummet där vi bjöds på kaffe med dopp.
Visningen av denna avdelning låg säkerligen vår kamrat Karl Anders Pantzar alldeles särskilt om hjärtat eftersom han under sin aktiva tid från grunden byggt upp denna och kan betrakta den som sitt verk.

Vi fann F 7 Såtenäs vara en mycket fin och trivsam flottilj med en viss särprägel genom närheten av Vättern, vårt näst största innanhav. Här har man egen badplats och båthamn. Den sistnämnda hann vi att besöka och tillbringa en solig stund på en bänk nere vid bryggan.

Som avslutning på denna vår kamratträff togs det en gruppbild på deltagarna innan hemresan anträddes. Av denna framgår att vi var 8

stycken som medverkat denna gång. Inte så dåligt, men vi kunde gärna varit ändå flera. Det finns några som man inte träffat på många år och som det skulle vara roligt att träffa än en gång medan tid är.
Vi som det handlar om här, befinner oss ju faktiskt inom tillvarons andra halvlek, fast man kanske undviker att tänka i de banorna så där i vardagslag. Vi är ju pensionärer och sådana har ju så mycket annat att göra sägs det.....!

Slutligen skall ett varmt tack riktas till vår kamrat Karl-Anders Pantzar för hans berömvärda initiativ att organisera och leda denna trevliga och uppskattade kamratträff.

4307 Sigvard Hansson.

Nostalgi i 2-takt

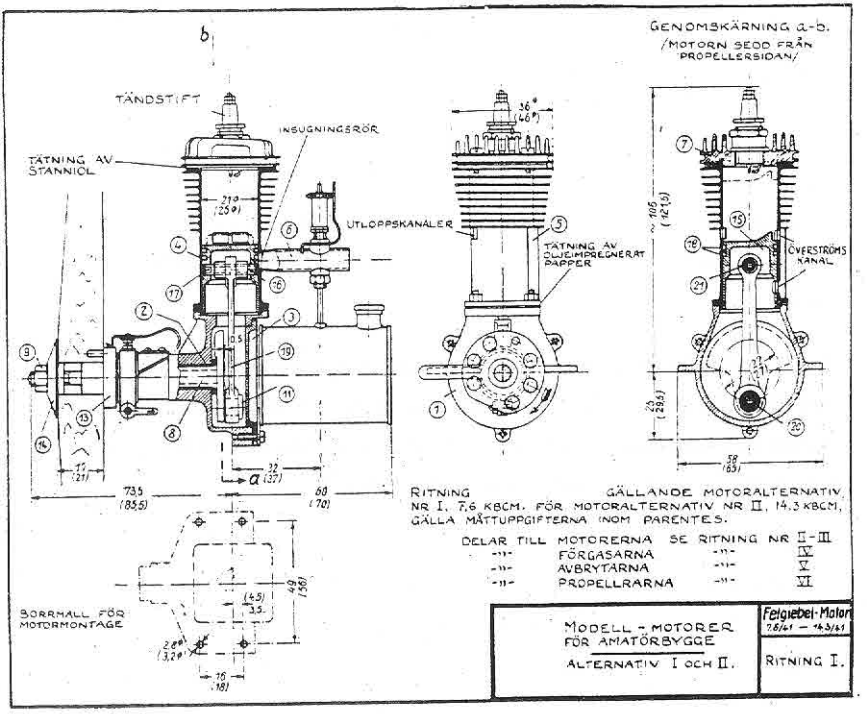
Sigvard Hansson, Lennart Fogelberg och Karl Gerhard Hagman från årsklass 1943 träffades i höstas och ses här samlade kring ett av skoltidens populäraste tillverkningsobjekt, den lilla 2-takts modellflygplansmotorn som seriebyggdes i ett stort antal och som eleverna fick behålla var sitt exemplar utav. Denna min motor som varit omsorgsfullt bevarad sedan denna tid hade inte varit igång på 54 år och gavs därför en mindre översyn innan startförsök gjordes. Den gick igång fint dagen till ära och lät precis som i fornstora dar. Vi kände så väl igen det karaktäristiska ljudet fast det var så länge sedan och man tyckte sej uppleva någonting av historiens vingslag, som det brukar heta. Visst låg det ett stänk av nostalgi över detta tyckte vi, med anknytning till en tidsepok väl värd att minnas. Vid denna tiden av tidigt 40-tal var det många tekniskt intresserade grabbars dröm att bli ägare till en sådan motor. Men de var dyra att köpa och därtill svåranskaffade. Det rådde ju krig ute i världen och den tidens modellmotorer tillverkades huvudsakligen i Amerika. Det kändes därför privilegierande att få bli ägare av en sådan motor.

Nytt liv i gammal motor

Arbetet med motortillverkningen på skolan var väl upplagd. Ritningarna till motorn kom från tidningen TEKNIK FÖR ALLA. Namnet på motorn var "FELGIEBEL", samma namn som konstruktören som var tysk. Volymen var på 7,6 cm^3 och den

utvecklade 0,18 hk vid 4500 varv/min. Den arbetade i 2-takt.
Först tillverkades gjutmodellen av trä till vevhuset. Eleven Karl-Anders Pantsar tilldelades detta, inte helt lätta uppdrag. Det gällde att taga hänsyn till krympmån vid gjutningen i lättmetall samt tillägg för arbetsmån vid maskinbearbetningen. Cylindrar, kolvar och vevhus svarvades. Vevaxlarna excentersvarvades och topplock svarvades samt kylflänsarna fräste. Eleverna fick turas om vid maskinerna där de olika delarna tillverkades vilket gjorde det hela mycket lärorikt och gav en god insikt i olika maskinbearbetnings metoder. Det var en intressant och spännande tid på skolan när vi fick hålla på med dessa motorer. Höjdpunkten nåddes när man fått ihop en komplett samling delar och kunde börja montera samman dessa till en färdig motor.

Arbetstimmarna rann snabbt undan tills man var framme vid den stora och avgörande frågan: SKULLE DEN STARTA-ELLER INTE?? Jodå! Efter mycket putsande, trimmande och letande efter rätta inställningarna på förgasarnålen och tändinställningen gick den igång med hjälp av en handborrmaskin som startmotor. Detta var en stor händelse med varje motor som gick i gång. Ägaren och grabbarna runt omkring jublade och i bakgrunden stod ofta lärarna. ing. von Köhler och verknästare Lindström och myste. Det experimenterades friskt med dessa motorer. Alla vätskor som kunde tänkas användas som motorbränsle testades. Utöver bensin, provades rödsprit, blåsprit, aceton och förtunning (thinner.) Då fick en sk. lubrikator monteras på insuget och droppsmörjning ske med ricinolja, eftersom vanlig motorolja inte låter sej blandas med dessa vätskor. Kulmen på dessa experiment nåddes när en av de experimentsugna gossarna provade att köra sin motor på schellacklösning, vilket utgöres av schellack löst i sprit och som normalt användes att polera trä med. Jodå, motorn gick på detta också fast det luktade konstigt. Men det verkliga problemet uppstod när motorn skulle startas dagen därpå. Propellern gick inte att rubba. Hela motorn hade beckat ihop på grund av schellacken. Men efter några timmars vistelse i ett spritbad, demontering och rengörig så fungerade den igen och den unge motorägaren var ännu en erfarenhet rikare.

Ja, det var tider detta! Hur många av dagens ungdomar får vara med om liknande saker? Att få ett sådant utlopp för sin kreativitet och att känna en sådan tillfredställelse över något som man tillsammans med sina kamrater fått vara med att tillverka och utprova.

I dag, mera än 50 år efteråt, kan man köpa en modellmotor med imponerande prestanda för bara några hundra kronor och som går mellan 15-20000 varv. En del tom. över 30000 v/min. åstadkommande ljudeffekter nästan liknande en mindre reamotor. Men vad är detta jämfört med våra gamla primitiva Felgiebel-motorers stillsamma och

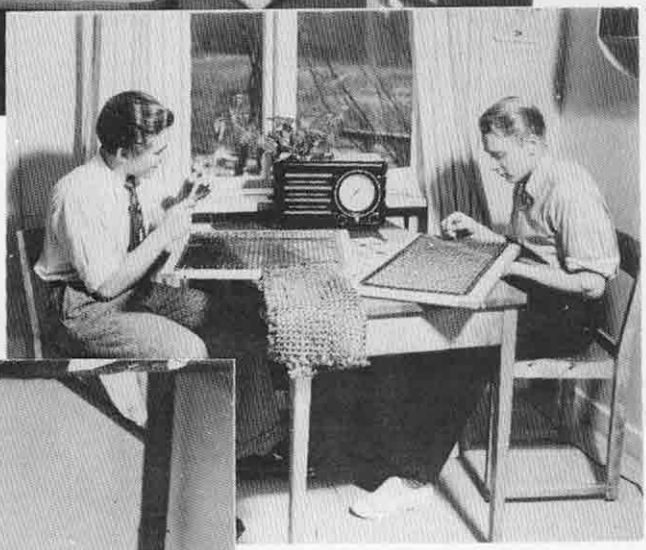
trygga tuffande. INGENTING! Det skulle vara roligt att veta hur många av eleverna från denna tid som har sin motor kvar i dag och om någon mer än min är i gångbart skick. Hör gärna av er i så fall!

4307 Sigvard Hansson

Utblickar från KFUK-KFUM på Lövudden

Det är tänkt att jag under den här rubriken skall berätta för Er inom FFVK, lite om vad som hänt och händer inom KFUK-KFUM-föreningen i Västerås.

Det var ju den föreningen som hjälpte till med att ordna med elevbostäder på Johannisberg under Er studietid här. Det har skett både stora och små saker på Lövudden sedan Eran senaste kamratträff i våras.

För närvarande är det många stora, mörka och hotfulla moln som seglat upp på Lövuddenhimlen. Orsaken är av ekonomisk natur, på grund av att Lövuddens Konferens och Fritidscenter AB inte klarat av sina åtagande mot föreningen, samt mycket stora driftskostnader av hela Lövuddenfastigheten. För att klara av bolagets kostnader för löner, hyror och övrig verksamhet har föreningen varit tvungen att ta av sina långsiktigt placerade pengar. Detta har gjort att även föreningen har råkat i ekonomiska svårigheter.

Det har tillsats flera arbetsgrupper inom föreningen som arbetar hårt och intensivt med att försöka lösa problemen på bästa sätt, och ta föreningen ur den kris vi befinner oss i. Flera medlemmar måste det till, som deltar mer aktivt på ideell praktisk nivå än vad som tidigare gjorts. Belastningen på såväl styrelsen som personal och arbetsgrupperna är ganska tung just nu, men jag är övertygad om att vi skall lyckas och att vi som förening skall komma starka ut ur detta.

Föreningssektionerna har full fart på sina aktiviteter. Sommaraktiviteterna har väl inte gynnats av vädrets makter precis, men trots detta så har "Sommarkul på Lövudden" haft ett större antal deltagare i år jämfört med föra året. I början av juli hade vi en helt ny aktivitet som drog mycket folk till Johannisberg och det var "Vikingamarknaden" anordnad av föreningen och vikingaföreningen Anund. I mitten av september gjordes den traditionella höstutflykten

med föreningens "Dubbeldäckare", (en äkta Londonbuss), denna gång till Gotland. Inom det internationella KFUK-KFUM-arbetet är föreningen engagerad i Kenya, Lettland (Scoutkåren) och Ryssland (S:t Petersburg). På idrottssidan är föreningens verksamhetsgrenar: Alpint, windsurfing och jollesegling, där det varit en del fina tävlingsframgångar.

Det finns säkert en del som jag glömt, men det får räcka för denna gång.

Med glada och förhoppningsfulla KFUK-KFUM-hälsningar

Larsowe Roman

FFVare i mellannorrland

Även nästa år blir det en lokal träff. Under våren 1999 skall vi träffas vid OPTANDS flyg och Lottamuseum.
Alla är välkomna. Kallelse med program kommer jag som tidigare att skicka ut i april, till alla boende i mellannorrland.

1998 års träff hade vi den 14 maj, och det kom ungefär samma kärntrupp som tidigare, 18 st. Själva museet var under ombyggnad, varför det var svårt att titta på alla prylar. Däremot fick vi en grundlig genomgång av historien om museets Norseman.
(Ambulanstransportplan, flottörer, mm)

Museichefen Hans Björkqvist berättade och visade bilder från hämtningen av ett vrak ute i skogen, byggande av vinge, klädsel, färgsättning etc. Planet finns att beskåda i museet, ej flygdugligt.
Hans Björkqvist hälsar att museet håller på att skaffa sig en hemsida på internet.

5732 Kjell Landgren

Från Fritjof Nilsson 'Piraten' i Vollsjö till ...fortsättningen

Som kanske någon enstaka kan erinra sig löd rubriken till mitt inlägg i förra årets utgåva av Propellerbladet: "Från Fritjof Nilsson 'Piraten' i Vollsjö till USA och övriga världen".

Den som eventuellt minns kan möjligen då också påminna sig att rubriceringen var direkt vilseledande och ett svek gentemot tilltänkta läsare då berättelsen tvärt upphörde i lilla Arboga och alls inte beskrev jordklotets övriga tilldragelser vilket fanns anledning att tro.

Eftersom det ursprungligen varit Kalle Gardhs önskemål att det i främsta rummet var den kringliggande världen som skulle framhävas finns det för den pliktskyldige inget möjligt alternativ till att åter greppa pennan och fortsätta resan längre ut. Utsikter till undanflykter synes uteslutna och är heller inte eftersökta.

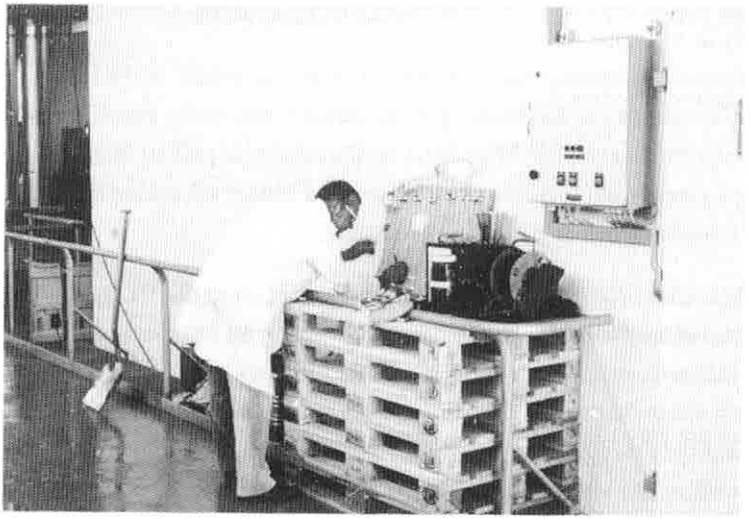
Arboga, eller "Åkröken" som våra förfäder döpt orten till, får därför utgöra avstamp för etapp nummer två i ett försök att återspegla något som måhända sträcker sig utanför Arboga Tidnings bevakningsmarker. En och annan återblick i tidigare förflutet lär inte kunna undvikas. Förmodligen råkar jag då ha forna FFV eller något närliggande i tankarna vilket bör vara en ursäkt så god som någon för små avstickare.

I inledningen av denna brokiga skildring av ett stycke verkligt liv, nämligen i slutet av min förra artikel, framgår att åtskilliga nationer hann besökas under de cirka fyrtio år som jag aktivt deltagit i vad vi brukar kalla förvärvslivet.

Sammansättningen av länderna har mera styrts av produkter och marknad än av mig själv. Jag har helt enkelt åkt dit jag själv och andra ansett det behövligt. Många resor har varit så kallade "utryckningar" och beslutats i absolut sista stund, — ibland genom telefonsamtal mitt i natten. Dom är naturligtvis dom minst eftertraktade eftersom den vik-

tiga planeringen helt måste läggas åt sidan. Det blir kostsamt, ineffektivt men är ibland "ett måste".

Jag har varit trogen mitt tekniska intresse och försökt sprida och "hålla igång" de konstruktioner jag åstadkommit på ritbordet. Det råkar ha blivit allt från bilbarnstolar till fordonsbromsar och livsmedelsfrysare. Automatiska dörröppnare, växellådor och en del annat har också förekommit. Under fyrtio år hinner ju klockan göra många varv.

Jag har rest i vänliga kungadömen men också i diktaturer så brutala att en medioker hjärna på tillfällig visit slås ut av pur häpenhet. Miljontals av bofasta dito har under åratal kuvats och berövats möjligheten att fly förtryck och orättvisor. I länder som åsyftas finns ofta ett överflöd av vapen, taggtråd och galgar. Majoriteten av människorna har aldrig sett ett pass eller har en aning om vad frihet innebär. Den så kallade frihet som en del tror sig leva i är skickligt indoktrinerad sedan födsel och tidigt medvetande. Den åldrande delen av befolkningen, som kanske sett gränserna bommas till, lider och är svårnådd och är påfallande tystlåten.

Ja har sett alldeles för många matta ögon som vittnat om resignation. Dom möter man lite varstans, — i Asien, i mellanöstern, i delar av östra Europa och på många andra platser.

Visserligen han man på senare tid förbättrat situationen något här i Europa genom att framgångsrikt ha lyckats med att välta omkull Berlinmuren. Dessvärre finns det många tiotals mil "mur" kvar utefter samma sträckning och i förlängningen. Fast den syns förstås inte. Man kan inte ta på den men för miljontals människor är den fortfarande omöjlig att hoppa över.

Så skall vi i sammanhanget inte glömma ett av jordklotets pompösaste byggnadsverk, som för övrigt också är mur. Den är så mäktig att den är det enda som formats av människohänder och som för blotta ögat kunde urskiljas av astronauterna från månen. Ingen tankeklar individ vill se den historiska skapelsen riven men omkring en miljard vill troligen se den öppnad för insikt. Nåja, nu skall jag inte gräva ner mej i denna del av världen som måhända dyker upp igen längre fram i berättelsen.

Innan jag går vidare och kommer in på några svenska kungars förehavande vill jag påpeka att min berättelse i vissa delar är avsedd som lättsam helgläsning och därför inte gör anspråk på att i varje stycke vara vetenskapligt förankrad. Påpekandet är i huvudsak begränsat till kungainslagen varför övrigt kan läsas med fullt förtroende.

Som tidigare framgått föredrar jag stater som anföres av ädla och hederliga kungar men det går lika bra med äkta furstar, sultaner eller varför inte en schah. Om man nu inte är alltför petnoga, utan tvärt emot en smula vårdslös, kan man inrymma dessa statsskick under samlingsbegreppet demokratier. Visst har ett och annat oheligt begåtts även under nämnda regimer men det bör betraktas som bagateller och vid sådana skall inget avseende fästas. Åtminstone inget större.

Så har vi från våra läroböcker inhämtat att i floran av avlidna svenska monarker till exempel Gustav II Adolf tidvis var lite kantig och svårtyglad, att han for runt med sin här på kontinenten för att roffa åt sig rikedomar och i bästa fall ett stycke karta. Men vadå ? Han sonade ju i slutändan sina brott. Dé vá nere i Lützen. Jag vill minnas att den stackaren, dimmigt som det var, galopperade rakt in i sin egen koktropp och stod på öronen i en kokvagn där han tvärt drunknade i ärtsoppan. Dé vá en helt vanlig torsdagskväll 1632.

Nu skall vi inte ironisera och förlöjliga utan i stället öppet tillstå att Gustav II Adolf uppsutten till häst var en särdeles grann och fager majestät och dé é ju dé som är så oerhört viktigt. Tänk att vanligt enkelt folk skall ha så svårt att urskilja väsentligheter. Att han råkade vara lite våldsbenägen skall han inte själv belastas för. Kanske står sanningen att finna i bristfälliga hemförhållanden eller till och med långtgående missbruk i avelsleden. Vem vet? Nu fanns ju inte "BRIS", barnens rätt i samhället, på det tidiga 1600-talet för då hade ett kort samtal med den rörelsen förmodligen kunnat rädda honom ur krisen och den uppenbara värstingfaran.

Innan jag övergår att berätta resminnen, som ju avsett är, vill jag gärna beröra en annan känd förgrundsgestalt som jag ofta blivit påmind om under mina resor, — särskilt dom i Europa.

Jag föreställer mej att varje före detta FFV-lärling tydligt minns den första tiden på skolan och på Johannisberg. Själv förmår jag att i mitt inre, närhelst jag känner för det, framkalla morgonskramlet av emaljmuggarna på elevhemmet, knattret av nithammare på skolan, já, jag kan till och med tydligt framkalla den lukt som mötte mig innanför hangarportarna på mornarna, — en blandning av lösningsmedel och upphettad kompressorolja. Jag avser inget negativt med beskrivningen. Däremot är jag förbluffad över hur man i minnet kan framkalla ljud och lukt som varit försvunna i fyrtiosju år. Tänk att 1951 stod vi femtonåringar på det verkstadsgolvet men en fil i ena näven och ett stycke

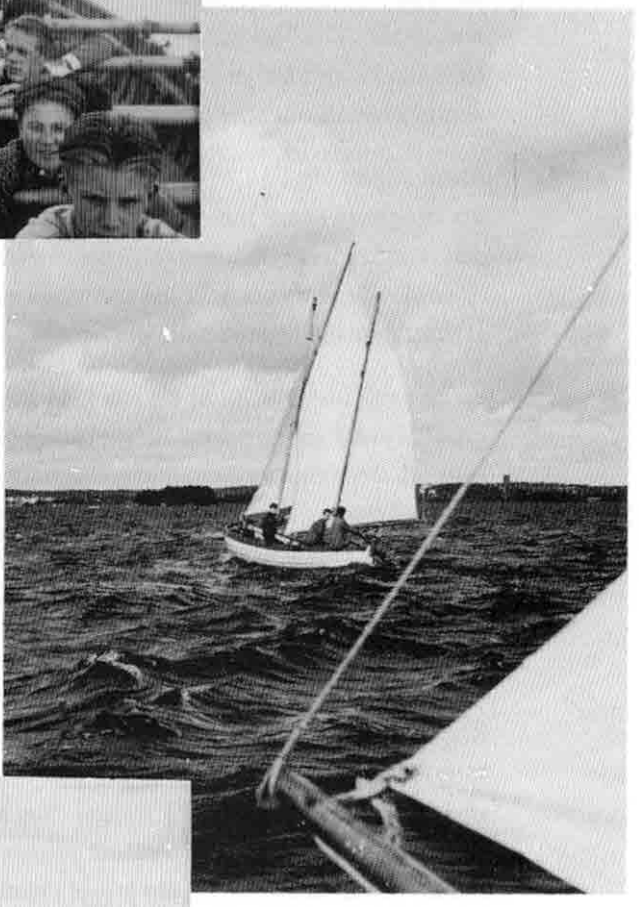
fyrkantjärn i den andra och av det förväntade sig kollegiet att vi skulle åstadkomma mirakel. Vi skulle framställa ett hammarhuvud med fyra 90-gradershörn som var så exakt tillfilade att inte ens den tunnaste av nu upptäckta solstrålar kunde smyga sig under Erik von Köhlers vinkelhake. Vi 15-åringar var väl utsorterade genom prov och förväntades därför med lätthet lösa de uppgifter som lärarna höll lagrade i sina hjärnor årskull efter årskull.

Men härigen: Vaddå ? 15-åringar, mirakel och förväntningar. Nej, jag har läst om en annan tonåring som också bar namnet Kalle. Förutom detta bar han tilläggsnamnet tolv. Jag säger bara: VILKEN GRABB. När vi filade på hammarskallen styrde han redan vårt då mäktiga rike. Jag menar givetvis inte samtidigt utan vid samma ålder.

Precis som Gustav II Adolf var han född att vara lite tvär i själva humöret. Tyvärr visade det sig att handikappet tilltog med åldern. Även i hans fall finns emellertid fullt ut godtagbara (bort-) förklaringar till humöreffekterna. Jag har nämligen sett honom avporträtterad i korta puffbyxor men tillhörande vita långstrumpor och klumpiga lackskor med plös. Självklart känns sånt förnedrande och naturligtvis når det dom yttersta nervtrådarna även i en kunglig lekamen.

Vid femton års ålder övertog han kungakronan efter fadern år 1697. Redan vid kröningen visade han tydligt sina illasinnade avsikter. Han hade den senaste tiden oroligt strukit runt i slottssalarna och retat upp sig på Peter den store borta i Ryssland. Nog hade väl den tölpen och hans enfaldiga folk gjort sej förtjänta av en rejäl omgång stryk (?) Problemet var att fadern, nr XI, fått prygel i blodiga krig nere i Europa och tömt det mesta av landets vapentillgångar så kanske han skulle behöva vänta ett antal år innan han tog sig an Peter. Hemska tanke. Nu gick det bättre än förväntat så efter drygt två år hade Peter den store plus flera än 40.000 andra ryssar fått på söta knölen borta i Narva så till den grad att det aldrig går att sudda ut ur historieskrivningen. Flera än 10.000 ryska husarer och andra knektar låg efter bataljen heltysta och behövde

hjälp med att snöra av sig fältkängorna. Tusentals hästkrakar pekade hovarna mot himlen och skulle aldrig mera tugga hö.

Uschiamej, stackars ryssar. Det är alls inte svårt att förstå deras ilska över den svenske härföraren och hans objudna soldater. Tänk vilka insatser som krävdes enbart för att snygga upp i terrängen efter ett sånt ohyggligt handgemäng. Vi må hålla i våra minnen att det är trehundra år sedan och att det ryska arméfolket vid den tiden var ännu sämre organiserat och rustat än det tycks vara i vår sällsynt moderna tid.

Karl XII bär inget rykte av att ha ägnat sig åt trivialiteter. Han skramlade raskt ihop sina egna och ryssens kanoner och drog omgående söderut. Han visste att utsikter till nya lönsamma krig var goda neråt Medelhavet. På vägen dit ämnade han tjuva tillbaks "Livland" som kurfursten August i Polen stulit från Karl XII:s far. Det blev en enkel match. Egentligen inte så mycket att snacka om. Efter ett år, 1701, var "Livland" åter svenskt. Under drabbningen i Narva hade Karl XII utökat sin soldatflock med 24.000 ryska krigsfångar. Dom hade sprungit vilse i stridshettan, var förvirrade och mycket lättfångade. Dom var nu till god nytta i krigståget söderut.

August, som så snopet förlorat "Livland" befann sig nu i "Varsjava". Det hade Karl XII snokat reda på och börjat tänka lite närmare på. Han begrep att han inte kunde slå August på hans hemmaplan men eftersom han nu ändå skulle promenera tvärs genom Polen med 40.000 egna och ikappsprungna knektar och 500 kanoner kunde han säkert nypa åt sig något av värde. Han hade lovat August att det rörde sig om en transitresa och att all ammunition skulle sparas tills han närmade sig Medelhavet. Det löftet fick han ju någotsånär hålla men om han utan att döda en enda polack nådde fram till "Varsjava" kunde han nog få till stånd en privat pratstund med August. Manskapet och hästarna kunde ju vila ut under tiden.

Karl XII och August pratades vid en bra stund. När de skulle skiljas åt var kungen 100.000 Gulden rikare. Detta för att han inte gett sin armé order om att skjuta det oförsvarade "Varsjava" sönder och samman. Med sin armé lovades kungen fri lejd genom resten av Polen.

Strax norr om "Pultava" vittnar ett makabert monument om att han inte var oslagbar. Efter ett rejält förlorat fältslag samlades de döda svenska soldatkropparna i en enorm hög som övertäcktes med jord. Den välstaplade traven är hög som ett sjuvåningshus och kallas av ortsbefolkningen den dag som i dag är för "Svenskhögen". Hur fasansfull och avskräckande den än må vara förtjänar den ett besök, — om man nu skulle råka befinna sig i någorlunda närhet. Själv fick jag gåshud och strök i sinnesrörelsen av mej huvudbonaden utan att efteråt ha minne av det, — jag stod där med sportsmäcken i näven utan att egentligen veta om det.

Under Karl XII:s 150 mil långa truppförflyttning från Warszawa till Poltava hade Peter den store och August II talats vid om åtgärder mot den gemensamma fienden: Peter den store skulle lägga sig i bakhåll. Det råkade bli i "Pultava". För återtåget hem fick Karl XII söka sig långa omvägar, dock var bagaget nu lättare.

Som vi vet stupade Karl XII 1718 i Fredrikshald. Resultaten av företagna undersökningar pekar entydigt på att kulan varit av svensk kaliber och att den avfyrats från en position där endast svenskar uppehöll sig. Jag har aldrig ifrågasatt riktigheten i uppgifterna. Därmed hade en av våra högt älskade kungar andats in sitt sista syre. Under tjugo år av totalt vanstyre hade han också totalt utarmat vårt land och vårt folk. Trots detta framställs Karl XII i historieböckerna som en folkets hjälte. Statyer i parker och på torg påminner om hur glorifierad han var och fortfarande är. Själv häpnar jag och mår en smula illa.

Förmodligen börjar nu den vaksamme att ifrågasätta min förmåga att hålla isär begreppen och undra över vad svensk historia överhuvudtaget har med mitt resande att skaffa.

Svaret är att jag alltid haft ett visst intresse av svensk historia. I mån av tid går jag gärna på biblioteket här i Helsingborg och blir det då en stund över efter att jag ögnat igenom några dagstidningar öppnar jag oftast en historiebok. Den egentliga anledningen till att jag blandar ihop historia med resorna är att jag under resorna tvingats till det. Den svenska historien är av lättbegripliga skäl väl inlärd i många länder i Europa, — vi har faktiskt varit en stormakt och vi har krigat mer än de flesta. Man blir "nerfrågad" och är nöjd då man kan svara eller berätta en liten stund om vår bakgrund. I trängda lägen får man ursäkta våra barbarer med påhittade lögner typ dom jag tillgripit om våra kungars uppfostran.

För en del resande ses nationsgränserna mest som hinder med långa köer och förseningar till följd av pass- och tullkontroller. Inom Skandinavien har vi sedan länge varit befriade från besvären och om vi nu kan "enas" om ett "enat" Europa kommer ytterliggare gränsbevakningar att naturligt försvinna. I vissa öststater är det inte ovanligt att gränskontrollerna tar längre tid än flygresan fram, vilket naturligtvis är oacceptabelt.

Amerikanarna är för övrigt också övernitiska vid gränskontrollerna. Jag minns att jag en gång blev försenad flera timmar i New York-tullen eftersom jag i bagaget hade en "flygande" gräsklippare om vars funktion det amerikanska patentverket skulle övertygas. Den var således av luftkuddetyp och behövde därför inga hjul. Först sedan den amerikanska tulltjänstemannen försäkrats om att det hela rörde sig om ett halvfabrikat som var totalt obrukbart eftersom det till och med saknade hjul släpptes jag igenom. Det förekommer stunder då man är nöjd med sig själv. Visst kan en intelligent diskussion vara värd några timmars försening.

Bäst vore det om samtliga nationsgränser slopats och vi gavs möjlighet att leva tillsammans som ett fritt och enigt folk. Fast det är väl att släppa iväg tankarna för långt. Dom osynliga religionsgränserna lär vi för övrigt aldrig någonsin förmå utplåna. Om man bortser från religiösa olikheter är, tycker jag, människor påfallande lika över hela jordklotet och detta helt oavsett språk, hudfärg och mycket mycket annat. De stora olikheter man tidigare upplevde mellan kulturer har under åren utjämnats av våra välutvecklade och otroligt snabba kommunikationssystem.

Om jag nu varit mera ordningssam hade jag följt rubriken och börjat med att berätta något om USA där jag bott i cirka 6-7 år, först i Chicago och därefter i Detroit. Jag tror emellertid att detta skulle föra för långt så jag föredrar att ta Kina och fem kineser som jag lärt känna först. USA kan jag dröja med till nästa Propellerblad. Jag har alltid gillat Amerika så minnena lär inte falla bort.

Taiwan, tidigare Formosa, tillhör som bekant mäktiga Kina. Ön ligger i Stilla Havet en bit söder om Japan och cirka sjuttio mil från Hongkong. Till ytan är den ungefär som Småland men det bor trettio gånger så många kineser i Taiwan som det bor smålänningar i Småland. Politiskt är man på kant med moderlandet Kina och "hotar" det med en egen flotta och eget flygvapen. Huvudstaden heter Taipei, ligger på norra spetsen och är dubbelt så stor som Stockholm. Längst i söder ligger Kaohsiung som är något mindre än Taipei. Det är i dessa båda städer som historien (sann) om de fem unika kineser jag arbetade ihop med utspelas.

Jag var anställd på Frigoskandia AB som har huvudkontor i Helsingborg och är världsledande vad gäller infrysning av livsmedel. Frysarna tillverkas här hemma och skeppas ut över hela världen. Vi hyrde in den personal som krävdes för bygget i respektive land. Ansvarig för bygget var alltid, av garantiskäl, en anställd vid huvudkontoret. En frysare är stor som en ordinär sommarstuga och det tar normalt tre veckor att

bygga ihop den på plats. Jag menar tjugoen dagar med minimum tolv timmar per dag. I detta fallet hade vi kalkylerat en byggtid på tjugosex – tjugoåtta dagar. Infrysningskapaciteten ligger runt hundra ton per dygn men varierar med produkten i fråga. På Taiwan hade man bestämt sig för att frysa in råa skalade räkor. För oss på Frigoskandia var detta något totalt okänt. Normalt kokar man räkorna före infrysningen. Anledningen är enkel och logisk: Ingen som försökt att skala en rå räka kan föreställa sig att det någonsin kommer att bli möjligt. Köttet slits helt enkelt sönder i smulor och enda möjligheten att tillgodogöra sig resterna torde vara att koka soppa eller buljong och härför är räkor för dyra. I brev hade kineserna försökt inbilla mig att man lyckats med konststycket att konstruera en helautomatisk skalningsmaskin med den otroliga kapaciteten av tio ton per timma. Den var under patentsökning och kunde av det skälet inte förevisas mig vid mitt förestående besök. Nåja !

Allt började ta form. Den specialutrustade frysaren hade anlänt till Kaohsiungs hamn. På en ort sex mil öster om Kaohsiung skulle frysaren byggas. Där ute på de plana fälten odlade man ris, grodor och räkor

i enorma dammar. Jag fick bekräftelse på att jag var inkvarterad på ortens i särklass bästa hotell. Jag skulle först flyga till Taipei för att träffa vår kinesiske agent som påstod sig ha förberett "allt i detalj". Han hade hyrt in de fem kineser som jag bett honom om. Jag hade begärt en elektriker, en licensierad svetsare, en rörmontör samt två allmänkunniga mekaniker till min hjälp för bygget. Frysaren skulle vara avlastad intill montageplatsen och lyftkran för minimum fem ton skulle finnas tillgänglig klockan sju på utsatt datum för byggstarten. Fundamentet till frysaren skulle självklart vara färdigt och besiktigat enligt kontraktet mellan Frigoskandia och kund. En engelskspråkig tolk skulle finnas tillgänglig dygnet runt under byggtiden. Jag hade täta kontakter med agenten innan avresan från Kastrup. Hans ständiga upprepning av "inga problem" hade skrämt mig en aning. Var karlen seriös ?

Jag må tillstå att jag lämnade Kastrup med en klump i halsen — jag kände mej tveksam. Den första biten av resan stod SAS för. Enligt biljetten skulle vi landa i Ahmadabad i Indien där jag skulle byta till det Taiwanesiska bolaget TAI. Väl ombord på TAI kom jag att prata med en till synes ledig värdinna. Hon slog sig helt sonika ner i sätet bredvid mitt och inledde ett samtal. Hon var till den grad naturlig att man fick en känsla av att vi alltid känt varann. TAI-planet hade startat i Amsterdam och hon berättade att den första lunchen redan klarats av men att hon gärna ordnade ett mellanmål åt mej om jag kände för det. Jag tackade ja. När hon återkom trodde jag knappast mina ögon. Med ett vänligt leende serverade hon mej en jätteportion friterade ***räkor*** med frukt. Varför denna personliga service och varför just ***räkor***. Hon kunde ju inte veta vem jag var och än mindre mitt uppdrag. Självklart en tillfällighet. Vi flög med en Boeing 747 med plats för närmare femhundra passagerare. Vi var färre än femtio. Hon kände sig inte stressad och satte sig åter vid min sida. Där satt hon och småpratade tills vi efter mellanlandningen i Bangkok skulle serveras middag. På min bricka låg dubbel uppsättning matbestick. Hon nämnde något om kinesiska pinnar och pekade mot min innerficka. Nu försvann alla tankar om tillfällig-

heter. Under vårt fortsatta samtal, som varade fram till landningen i Taipei, hade hon i förtäckta ordalag hunnit förklara att möjligheten till personlig service finns både på Taiwan och på flygbolaget TAI men att de måste vara "förhandsbeställda". Jag hade aldrig sett henne tidigare och har heller aldrig sett henne efter landningen. Vem eller vilka som låg bakom "förhandsbeställningen" är fortfarande ovisst men jag har mina misstankar, — jag hade varit i kontakt med endast två bolag på Taiwan.

Dagen efter hände det mycket på agentens kontor. Bland annat presenterades jag för mina fem medarbetare. Agenten förklarade att han hyrt in dom från landsbygden eftersom arbetskraften var avsevärt billigare där. Han kunde uttrycka sig fritt ur hjärtat ty ingen av de fem medarbetarna vare sig förstod eller kunde uttala ett enda ord utanför det egna språket. Trots att han uppenbart inte hade en aning om de inhyrdas bakgrund försäkrade han mej att de var otroligt skickliga inom sina specialgebit. Samtliga hade en mångårig och mycket gedigen yrkesutbildning. Dom var speciellt duktiga på att tyda ritningar, "inte minst utländska" och en ytterligare styrka var deras förmåga att läsa kroppsspråk. Att dom aldrig tidigare deltagit i byggen som hade med kylteknik att göra skulle jag inte oroa mej för ty deras flexibilitet var enorm. Nä, vad bygget beträffande fanns ingen anledning till farhågor. Det vill säga: "Inga problem, Inga problem".

Om det till äventyrs skulle tillstöta något bryderi så låg det inte på det tekniska planet. Däremot tillstod agenten att samtliga fem "i viss mån" saknade resvana så om jag på det planet ville vara behjälplig var han tacksam. Han hade själv varit tidigt uppe för att på landsbygden runt Taipei samla ihop gänget i en minibuss. Dagen efter skulle han skjutsa oss alla sex till flygplatsen. Han skulle se till att medarbetarna hade med sig allt som behövdes i verktygsväg, även "ett bra svetsaggregat".

Jag har byggt frysare i araböknarna, i Mexico, på Söröja 45 mil norr om polcirkeln och många andra omöjliga ställen men hade aldrig tidi-

gare upplevt maken till frustration. Allt som sagts om de fem inhyrda "specialisterna" uppfattade jag antingen som överdrivet eller direkt lögnaktigt. Nåja, jag hade ju ännu inte sett någon av dem hålla i ett verktyg så det var för tidigt att döma. Vad jag förstått av agenten skulle jag troligen behöva assistera vid incheckningen för resan ner till Kaohsiung. Då skulle jag ta tillfället i akt att bilda mej en uppfattning om deras verktygsutrustning. Jag kunde bara hålla tummarna.

När jag åt frukost på mitt hotell dök agenten upp. Strålande glad berättade han att fem kineser och lika många verktygsboxar väntade på mej i en minibuss utanför huvudingången. Jag tappade hakan. I bussen satt de fem medhjälparna iklädda den för Kina så typiska grå arbetsuniformen med vegasmäck, bred livrem och övrigt som ingår. Stolt öppnade agenten en lucka i bussens sida. Där stod fem identiskt lika verktygslådor som uppenbart var ute på sin första resa. Bredvid stod två trälårar varav en sades innehålla svets, domkrafter och grövre verktyg. Den andra var till för kollegernas personliga utrustningar, ombyte med mera. Dom skulle ju vara "långt hemifrån i fyra veckor". De skinande rena kineserna var sammanbitna men tjattrade ideligen sinsemellan. Helt i onödan upplyste agenten mig om att ingen av dem tidigare stiftat bekantskap med flygplan, hotell och andra moderniteter av det slaget och att hjälp från min sida skulle uppskattas. Jag lovade. Uppenbart var incheckningen på den lilla inrikesterminalen väl förberedd. Man rullade ut kärror till bussen, man tejpade lappar på boxarna och vi guidades ombord på planet av värdinnor. Taiwan är stundtals helt fantastiskt.

Från flygresan har jag bara två bestående minnen: "Mina (ansvaret var enligt agenten mitt) fem kineser tryckte under hela flygresan näsorna mot fönstret och mittemot mej satt en mycket gammal kinesgumma med en halvvuxen get i knät.

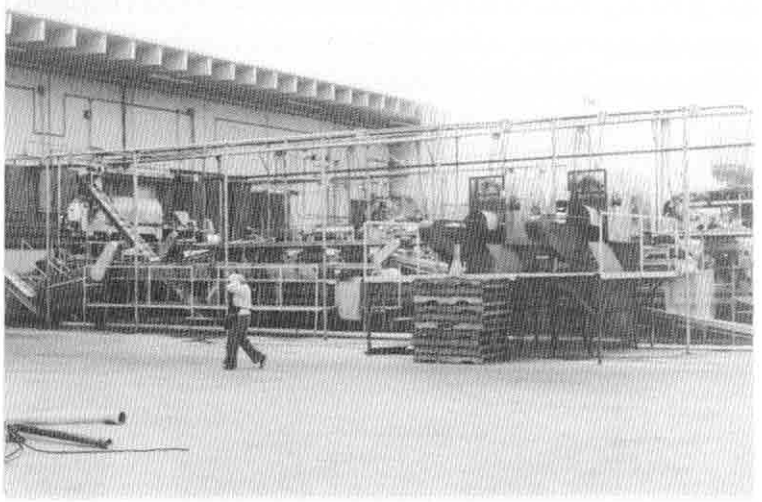
Vi hämtades på flygplatsen i Kaohsiung av två personer från infrysningsfabriken. En var en engelsktalande sekreterare som skjutsade mej till hotellet. Den andra tog vänligt hand om de fem mekanikerna och

deras utrustning. Dom skulle enligt sekreteraren bo och äta i företagets egna personalutrymmen. Att hotellet var traktens i särklass bästa bekräftades då sekreteraren berättade att det var det enda.

Företaget var långt större än förväntat. Vid en väl planerad och mycket öppenhjärtlig introduktion i ett jättelikt konferensrum blev vi alla fem i detalj informerade om företagets verksamhet. "Mina" fem satt som tända ljus och lyssnade medan sekreteraren, tätt vid min sida, viskande översatte. Man sysselsatte drygt tusen personer och odlade i egen regi och på egen mark allt som man sedan förädlade i fabriken.

Efter en två timmar lång genomgång på byggplatsen med en uppackad frysare, ett färdiggjutet fundament och en modern kranbil var alla mina farhågor bortblåsta. Allt skulle troligen ordna sig till det bästa. Om "mina" fem inte skulle "räcka till" visste jag att det fanns kunskap i fabrikens reparationsverkstad. Man hade frusit in livsmedel i femton år och hade redan tre stora frysare i drift. Det "mina" fem inte kunde om kyl- och livsmedelsteknik kunde man med säkerhet här.

Jag uppehöll mig mera på byggplatsen än på traktens enda och därmed i särklass bästa hotell. Efter en oförglömlig råttjakt tillsammans med all tillgänglig nattpersonal lämnade jag hotellet den sjunde natten. Återigen hade jag endast två bestående minnen: En bunt döda råttor och flygvärdinnans matbestick men vilket jag hann äta fem frukostar.

Jag erbjöds av sekreteraren att bo hemma hos personalchefen som var ungkarl och hade egen modern villa. Hon gjorde allt som stod i hennes makt för ***mitt*** bästa. Det hela slutade med att jag flyttade ihop med "mina" fem i ett jättestort rum i personalbyggnaden som låg inom fabriksmurarna och på ett garanterat råttfritt livsmedelsområde. Vi jobbade, åt och sov tillsammans. Sekreteraren besökte oss på dagarna, kvällarna och till och med nätterna för att med sina språkkunskaper göra allt för vår gemenskap. Att tankarna ibland hamnade på forna FFV är inget att undra över. Visst är likheterna påfallande.

När vi satt på agentens kontor i Taipei studerade jag elektrikern och tänkte i mitt stilla sinne att den dag vi slår till huvudbrytaren med sina 380 V kommer troligtvis gnistregnet runt frysaren att överträffa det

största av hittills avfyrade offentliga fyrverkerier. Så blev det inte. Jag tvivlade på svetsaren som skulle lägga meterlånga strängar i rostfri plåt, foga ihop tryckrör som skulle fyllas men ammoniak, svetsa på närmast oåtkomliga ställen och så vidare. Min oro visade sig obefogad.

På den tjugoandra dagen invigdes frysaren men pompa och stål. Den var provkörd, intrimmad och godkänd av myndigheter. Den fungerade helt enligt specifikationerna. Under överinseende av Kaohsiungs borgmästare undertecknade fabrikschefen och jag leveranskontraktet.

Kvällen efter satt jag på en bankett i Kaohsiung. På min enträgna begäran var också "mina" fem medarbetare inbjudna. Där satt dom i sina kemtvättade och pressade arbetsuniformer. Under hela kvällen var sekreteraren vid min sida. Med hennes hjälp tog jag farväl av de fem. Att det blev lite rörande är en självklarhet. Att dom aldrig glömmer de tre veckorna i Kaohsiung är jag säker på. Jag gör det i vilket fall aldrig.

Bästa hälsningar till Er alla med FFV-anknytning.

5107 Sten-Åke Svensson i Helsingborg.

PS Angående problemet med att skala råa räkor så satt det c:a 225 unga flickor och skalade de till c:a 0°C nedkylda räkorna för hand. DS

Nostalgi för 49-or

Lördagen före årets kamratträff sammanstrålade några 49-or med sina forna äldre arbetskamrater från praktikåren vid F1. Det var 4906 Bernt Eriksson som bjöd och som med hjälp av 4916 Göran Lundström fixade till en härlig lunch i den gamla Radarverkstaden, villan som numera fungerar som klubblokal för F1 kamratförening vid Hässlö.

Glädjen var stor och kramarna hjärtliga när vi återsåg Sönnerstam (som Bernt hämtat i Karlskoga), Järhem och Halling, äldre gentlemän som vi inte träffat sedan början av 50-talet.

Eftermiddagen förlöpte i nostalgins tecken, återbekantskap gjordes med den gamla arbetsmiljön, samtalsämnena under och efter lunch var oräkneliga. Minnen från episoder och händelser under praktikåren strömmade fram. Ex: Kondensatoruppladdade dörrhandtag, golvskurning med Trikloretylen, tändning och släckning av lysrör medelst riktad radareffekt satte myror i huvudet på elektrikerna. Intressant var att

höra de då vuxnas gissningar och funderingar om vi praktikanters eskapader under lör- och söndagskvällar på 50-talet. Vi var kanske inte helt pigga varje måndag. Tiden går fort i glada vänners lag och vi skildes med ömsesidiga löften att träffas så fort tillfälle ges. Efter F1-träffen sammanströmlade vi med våra resp som hade shoppat och sedan lunchat på annat håll.

På kvällen väntade en härlig middag på "Statt" där vi tillsammans med 49-or som praktiserat på annan plats än F1 och deras resp åt, drack, pratade minnen och skämtade till långt fram på natten. Hjärtligt tack för ännu en oförglömlig träff med de bästa kompisar man kan ha och med fruar/sambos som på ett helt fantastiskt sätt har smält in i 49-gänget.
Speciellt tack till Bernt och Ulla som så generöst bidragit till trevnaden, från oss alla 49-or genom

4920 Stig "Stickan" Olsson

"Surfa" med FFVK

En egen hemsida på Internet, är något som vi i styrelsen har funderat på ett tag. Vid senaste årsmötet togs frågan upp och styrelsen fick i uppdrag att gå vidare.
Med tanke på föreningens stora geografiska spridning är det av stort intresse att kunna nå alla med medlemsinformation.
I dagens IT-samhälle, när nästan alla hushåll har en hemdator, är det också dags för oss att synas ute på det globala elektroniska nätet.
Sagt och gjort, så nu finns vi redan där. Visserligen på sekreterarens egen hemsida, men det är en början.

Platsen för hemsidan är: **http://home.bip.net/ake.tedesjo/**

Här kan du idag läsa lite om vår historia och verksamhet. På sidan två står det om kamratföreningens uppkomst, samt en namnförteckning på styrelsen med E-postadresser. På sidan tre är det ett kort referat från kamratträffen 1998 med bilder.
Det går också att söka sig fram till vår sida via sökmotorer. Bäst fn med den svenska sökmotorn: **www.punkt.se.**

Så ser det ut just nu. Hur vill du att den skall se ut? Vi vill ha dina synpunkter på vad som skall läggas ut. Den nya personuppgiftslagen säger att man skall ha vederbörandens tillstånd innan man lägger ut namn. Har Du något emot att ditt namn läggs ut?

Vad händer nu?
Vi undersöker för närvarande att registrera oss under eget namn där FFVK ingår dvs. få en egen domän. En placering på en server som är subventionerad står också med på listan.
Håll dej informerad om vad som kommer att hända genom att regelbundet titta på vår sajt.

5858 Åke Tedesjö

Föreningsfakta

Det här årets Propellerblad har gått ut till 793 **800** 790 (801) {812} [818] adresser. Bland dessa 793 ingår de elever som gått CVV yrkesskola och tillbringat minst ett läsår på FFV. Efter påminnelse har 568 **542** 542 (536) {547} [572] medlemmar betalt medlemsavgiften för 1997 **1996** 1995 (1994) {1993} [1992] och 541 **554** 507 (517) {515} [523] har betalat för 1998 **1997** 1996 (1995) {1994} [1993].
Till detta kommer 37 st ständiga medlemmar. De elever som glömt får även detta år en påminnelse på inbetalningskortet. Fd lärare och elevhemspersonal påminns ej, men får naturligtvis gärna betala i alla fall.

Lägg inte inbetalningskortet åt sidan!

5746 Rolf Olsson

IN MEMORIAM

Sedan föregående Propellerblad har det kommit till styrelsens kännedom att följande avlidit:

4110	Allan Palmqvist	Tyresö	97.12.05
PE	Vallentin Hofstedt	Linköping	97.12.21

Wallentin var hedersledamot i styrelsen och hade ett förflutet som elevhemsföreståndare.

PS	Birger Björklund	Arboga	96.02.05

Birger var yrkeslärare på skolan under en period på 50-talet.

Ö	Olle Stjärnhult	Arboga	98.04.08
Ö	Stig Ögren	Danderyd	97.04.03

Frid över deras minne.

ANSGARSSKULPTUREN I FRILUFTSKYRKAN, KFUK-KFUM LÖVUDDEN VÄSTERÅS

STIG MÄNNERFELDT-82

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sid 1	GOD JUL ALLA KAMRATER!	Styrelsen
Sid 2	KFUK-KFUM:s adjungerade representant presenterar sig!	Larsowe Roman
Sid 3	Kamratträffen med årsmöte 1998	5858 Åke Tedesjö
Sid 7	Årsmötesprotokoll	5858 Åke Tedesjö
Sid 12	Hej på Er seniorer av årgång 41 och 42!	4215 Bertil Nyström
Sid 13	Intryck från Västerås och från övriga världen	6111 Åke Karlsson
Sid 18	Rösten från norr	4219 Gunnar Wikström
Sid 19	Årskurs 1943:s kamratträff på F 7, Såtenäs	4307 Sigvard Hansson
Sid 22	Nostalgi i 2-takt	4307 Sigvard Hansson
Sid 28	Utblickar från KFUK-KFUM på Lövudden	Larsowe Roman
Sid 30	FFVare i mellannorrland	5732 Kjell Landgren
Sid 31	Från Fritjof Nilsson 'Piraten' i Vollsjö till...fortsättningen	5107 Sten-Åke Svensson
Sid 48	Nostalgi för 49-or	4920 Stig Olsson
Sid 50	"Surfa" med FFVK	5858 Åke Tedesjö
Sid 51	Föreningsfakta	5746 Rolf Olsson
Sid 52	IN MEMORIAM	

Hotell Arkad

Välkommen till hotell Arkad.
*Vi har **44 rum** fördelade*
*på **enkelrum,dubbelrum***
*och **lägenheter***

- *Frukostbuffé*
- *Relaxavdelning med bastu,*
- *biljard solarium och dart*

Fri parkering

Östermalmsgatan 25,
722 14 VÄSTERÅS
Tel: 021-12 04 80

ARBOGA OFFSET